Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Nürnberg], 4. Sept. 1481

T

urn:nbn:de:bsz:31-319946

Visual Library

⁊c̄. dicit̄ nō ēē ſu⁹. nec patit̄ vēditōez al's vēdica
tōz ↄ̄ q̄ ibi. Nā ñ ſe occl'tat q ſu⁹ ñ ē. vt i. §. adeo
ꝑal le. Itē ſuum eſt verbū ambiguū. iō dicēs ſuū
nō eſſe. adicere debet neqꝫ ſibi ↄmune. ff. de ver.
ſig. l. pupillus. in fi. ⁊c̄. ⁊ ſic qꝺ ↄmune eſt meuꝫ
dici poteſt. vt. l. ſerui electōꝫ. §. adeo. ff. de le. j.

Tabellarius ſiue

tabellio eſt publica pſona ſacram̄
to aſtricta in ciuitate. vt rōnes et
acta in formā publicam redigat a
ꝑncipe ad hoc officium deputatus ⁊ ↄfirmatus
Uel ſic. eſt pſona publica habens officium ſcri
bendi inſtrumēta ſup ↄtractibus vl' alijs rebus
ad faciendum fidem ſup eiſdem. Et tabelliona
tus officiū p beneficij ſubtractionē appellatione
poſtpoſita interdici debet clericis in ſacris ordi
nibꝫ cōſtitutis. c. ſicut. C. ne cle. vel mo. Et dat
ibi glo. rationē. qꝛ genus negatōis eſt. Et finali
ter tenet glo. ꝙ in cauſa eccleſiaſtica vel ſpūali
pt̄ exercere officiū. vt. c. qm̄. de pba. ⁊. xxvij. q. ij.
multoꝝ. Itē tabellio debet eſſe requiſit⁹ ⁊ roga
tus. vt in ſpe. de inſtru. edi. §. ij. verſi. ſed pone. ⁊
. §. iij. in. j. columna. vt eſt glo. i verbo. requiſitis
in cle. romana. de iureiur̄. Item tabellio cōpel
litur ↄficere inſtrumēta ſi rogetur. ſed pone mā
dato ſupiozis nō vult ↄficere. quid erit? Reſpō
det̄ ꝙ priuat̄ officio tabellionat⁹ ſm̄ Baldum i
l. prouidendū. C. de poſtulā. Et eſt rō. qꝛ eſt ſer
uus publicus. hoc tn̄ limitat̄ niſi vna cum offi
cio notariatus habeat illud officium annexū. ⁊
illud p quinquenniū exercuerit: tunc em̄ inuit⁹
rogari nō pt̄. Caſus eſt vnic⁹ ⁊ ſingularis. vt ibi
notat. Ange. in. l. j. C. de tabul. li. x. Sed queri
tur vtꝝ tabellio qñcunqꝫ vult poſſit renunciare
officio tabellionatus. Reſpondet̄ ꝙ non. rō. qꝛ
nemo pt̄ renunciare ſuo officio niſi in man⁹ ſupi
oris ↄcedentis. l. legantis. ff. ↄ̄ offi. pſi. c. admo
net. ↄ̄ renūc. ⁊. c. ꝙ in dubijs. c. ti. Bal. ad h̄ in
ducit. l. filijs. ff. de fur. Item querit̄ an tabelliōi
cui tpe rogatus fuit ſolutum de mercede ↄfectio
nis inſtrumenti. debeat iteꝝ ſolui qñ pars velit
habere copiam inſtrumēti. Reſpondetur ꝙ ſic.
glo. eſt no. in. l. fi. §. exemplaria. C. de prin. agē.
in re. li. xij. qꝺ eſt menti tenenduꝫ. ſm̄ lu. ↄ̄ ro.
quia quottidianum. cetera ꝗ̄ plura. vide ſupra.
de I. ⁊ N. Et quot perſoīs equiualeat tabellio
in fide ſcriptis adhibenda. eſt glo. i verbo duos
viros. in. c. quoniam contra falſam. de pba. Et
nota. licet ſacerdos non debeat exercere officiū
tabellionatus. c. ſicut te. ꝑalle. tamen ſi conficit
valet ſm̄ Baz. in. l. vniuerſis. C. de eden. Sed
pone ſacerdos ſcribit legatum ſue eccleſie. vt ta
bellio. an talis ſcriptura valeat ⁊ pbet. Reſpō
detur ꝙ ſic. c. cum inter nos. de re. iu. vbi deter
minat Jo. an. Et pbatur. qꝛ poteſt eſſe teſtis. c.
raynuci⁹. de teſti. nō obſtat ꝙ pr̄ nō poteſt con
ficere inſtrumentū p filio. vt eſt gloſa ſingularis
l. Impuberis. §. j. ff. de falſa. quia nō eſt eadem
ratio in patre ⁊ ſacerdote. Iteꝫ punit̄ tabellio q
accipit aliquid etiam a ſponte ſoluente vltra p
prium ſalarium ſm̄ Bal. in aut̄. Sed hodie. C.
de epi. ⁊ cle. Item ſcribens falſum inſtrumentū
immunitatis. de᷑ puniri pena ignis. Caſus eſt i
l. j. C. de emu. ↄceſ. li. x. Et ſcribens minutum
inſtrumentum perdit manum. c. imperialem. §.
Scriba de probibita aliena per fridericum. Itē
ſcribens inſtrumentum vſurarium eſt periurus
⁊ non poteſt amplius conficere. Et poteſt pro
nunciari infamis ſm̄ hoſti. in ſum. de vſu. in fi.
. §. fi. ↄ̄. quid de notario. ⁊ archi. de hoc. xxxviij.
diſti. c. ſicut.

Tabularij etiam ſm̄ accur. ſunt qui faciendis
publicis inſtrumentis publice pręſunt in ſingu
lis ciuitatibus. Require ſupra. Scribe. ⁊. xxj.
q. iij. §. pt̄. ad fi. ⁊. C. de tabula. li. x.

Tabernarius dr̄ q tabernā exercet vinū vēdēs.

Tabule teſtamenti inde vocate ſunt. quia ante
cartarum vſuꝫ. in tabulis taꝫ teſtamenta ꝗ̄ epi
ſtole ſcribebantur. quaꝝ portatores tabularij vo
cabantur ſm̄ Iſi. li. v. ⁊ tabule teſtamenti ꝓprie
ſunt teſtamentum editum in ſcriptis ſignatum
⁊ pfectum. Sed abuſiue etiā illa teſtamenta vl'
tabulas appellamus que falſa ſunt ⁊ viciata ſm̄
Azo. in ſum. C. de tabu. exhiben.

Taciturnitas eſt qñqꝫ habenda pro confeſſiōe
etiam quandoqꝫ tacitum habetur p expreſſo. ff.
ſi certuꝫ pet. l. cum qꝺ. ⁊. c. gratū. de offi. dele.

Tacere hoc verbum de ſe nec ſignificat ↄſenſuꝫ
nec diſſenſum. ſed tenet medium. Uñ nota ꝙ eſt
dare ↄſenſum diſſenſum ⁊ medium. quod nō eſt
ↄſenſus nec diſſenſus. vl' aliter. naꝫ habem⁹ vel
le ⁊ nolle ⁊ mediuꝫ qꝺ nō eſt velle nec nolle. Nā
velle eſt ↄſentire. nolle eſt diſſentire ſiue reſiſtere
p motum animi. Uñ in vtriſqꝫ. ſcꝫ velle ⁊ nolle
eſt motus animi ad hoc ꝙ vult vel non vult. id
eſt reſiſtit. Sed non velle ſiue non nolle eſt. cum
nullus eſt motus animi ad vnum vel ad aliud p
vel contra ſa. l. j. in. §. ſcientiā. ff. ↄ̄ tributa. act.
vbi dicit vulpi. ſcientiam hic eam accipimus q̄
habet voluntatem. ſed vt ego puto non volun ta
tem ſed patientiam. Non enim velle debet domi
nus ſed non nolle. Si igitur ſcierit ⁊ non prote
ſtatur ⁊ nō contradicit. tenetur tributaria acti
one. Si vero diſſentit non tenetur illa actione.
tenetur autem ſi conſentit. etiam ſi non conſen
tit ſi tamen non diſſentit. vt ibi dicitur. Sequi
tur ergo ꝙ tacere de ſe nec conſenſum nec diſſen
ſū ſignificat. Quandoqꝫ autem ſic quando ſigni
ficato aliū de ſūpto ꝗuis pbabili medio ↄcludi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tur tacentē ꝯſētire vl' diſſentire. v. ḡ. ſcḋa locatōe
p̄dij ruſtici vſqꝫ ad annū. finito āno. tacēte loca-
toꝛe ꝯductoꝛ remanet in fūdo. ꝯcludit' legati rez
recōduxiſſe, ꝓ alio āno. Et ſi p̄ma locatō erat ad
maiꝰ tp̄s. puta quinqueniū. Scḋa videt' facta tm̄
ꝓ illo āno. In p̄dijs etiā vrbanis videt' facta no
ua locatio. ſ aliter q̄ i ruſticis. qꝛ tm̄ ꝓ tp̄e quo
ibi habitat'. niſi p̄ma locatio eſſet facta i ſcriptiſ
qa tūc ſcḋa nō videt' fieri. eo q nulla ſcriptura i
teruenit q̄ videt'. Re. ſicut in p̄ma. l. Itē querit'
.§. fi. ff. de loca. ꝛ ꝯduc. Patz ḡ ex hoc. q tacens
habet' ꝓ ꝯſentiēte. Nō ſumit' ex ſciētia ꝛ patien-
tia inhabitatōis. Sed ibi facta locatōe ad ānū
ſi in fine āni locatoꝛ efficit' furioſus ꝛ eo exiſten-
te furioſo āno finito ꝯductoꝛ remanet. dicit tex.
q ꝯductio nō renouat'. Et ſic tacere nō ſignifi-
cat ꝯſenſū. l. cū ad certa. ff. locati. qa nō poteſt cō
cludi in furioſo ꝯſenſus. Certū eīn eſt q nō ha-
bet ꝯſenſū ſaltē validū ad diſponēdum minꝰ ex
patiētia ſua ꝯcluditur. Et licet ex p̄te ꝯductoris
remanētis bene ꝯcludat' ꝯſenſus. n̄ tm̄ ſufficit ad
ꝯtractū niſi ꝯcurrēte ꝯſenſu p̄oris locatoris q n̄
ꝯcurrit ꝓpter furorē. Item pater ꝓ dote dotalitio
noīe filie poteſt agere. ſi filia non diſſenti. ꝛ ſi fi-
lia ē furioſa pt̄ agere. qa tūc nō diſſentit licꝫ eti-
am nō ꝯſentiat. l. ij. §. voluntate. ff. ſolu. matri.
Nec obſtat tex. ibi dicens. q credit' ꝯſentire. qa
debet intelligi q veriſimile ē q ꝯſentiret ſi furio
ſa nō eſſet. vel cenſet' ꝯſentire quo ad effectū. qa
quo ad materiam illius. §. idem eſt effectꝰ filiaꝫ
nō diſſētire ꝛ cā ꝯſentire. cum vtroqꝫ caſu pater
agere poſſit. licet quo ad rei veritatē nō ꝯſentiat
nec diſſentiat. Itē res aīo furādi ſurripit' tacēti
ꝛ pone abſenti. hoc tacere nō ſignificat ꝯſenſum
nec diſſenſū. qꝛ nihil mouet aīm ad ꝯſēſū vl' diſ-
ſenſū. ꝛ tm̄ hoc nō impedit furtū ꝯmitti licet fur
tū dicat' ꝯtrectatio rei aliene dn̄o inuito. ſed ſi-
audi vel nō volēti. Patz. qꝛ furioſo dn̄o fieri pt̄
furtū. licet vere inuitꝰ nō ſit ſed vere nō volens ē
Nec obſtat. §. vetare. in. l. qui p̄bas. ff. d̄ fur. vbi
dr̄. vetare dr̄ q nō ꝯſentit vt. ſ. de filia furioſa. qꝛ
vetare videt' quo ad effectū. vel dr̄ q reuera diſ-
ſentit diſſenſu generali q̄ qlibet vult res ſuas re-
tinere ꝛ n̄ ſurripi ꝛ diſſentit ſibi eas auferri. ꝛ
iſte diſſenſus q ſemel fuit in aīo ſp̄ videt' ꝑſeuera
re. Et ḡ abſēs. dormiēs. ignorās. furioſus. diſſē-
tire videt' diſſenſu generali. ꝛ veniēte caſu p̄ticu
lari hr̄ ꝓ p̄ticulari diſſentiēte. ꝛ ſic in futuro ne
ceſſario n̄ reqrit' volūtas vl' diſſenſus. ſ ſufficit
nō ꝯſenſus. vtꝫ ſp̄ in furioſo ꝛ i infāte q nūq̄ ha-
buerūt motū aī in diſſenſū. Itē ſi fr̄ vnus rē cō-
munē cū alio fr̄e ſuo ip̄o p̄nte ꝛ tacēte donat vxo
ri ſue. ſ. donātis. alter fr̄ tacēs videt' ꝯſentire. et
ſic valet donatio ꝓ p̄te illiꝰ tacētis ꝛ nō ꝓ p̄te do-
nātis. qa inter vi. ꝛ vxorē eſt. vt in. l. ſi ſeruꝰ cō-
munis. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Itē ſi ſcien te
creditore ꝛ tacente debitoꝛ vendit pignꝰ. nō ideo
videt' creditoꝛ pignꝰ remittere. l. ſicut. §. nō vide
tur. ff. q. mo. pig. vel ypothe. ſol. qꝛ ex illo actu
nō poteſt inferri ꝯſenſus creditoris i iure pigno
ris. nec ex illo actu ius creditoris ledit'. Itē ſi vē
dis fundum in quo habeo ius ſeruitutis parita
te rationis.
Tacite intellectū diuerſimode intelligit' in iure
ſcꝫ ꝑ modū diſpoſitōis. ꝯditōis. vel aliter ꝓut
ex diuerſificatione ſignificati vl' cā ꝯcludit' v. ḡ.
in ꝯtractu ſocietatis facta ꝯuētiōe q vnꝰ ſociorū
habeat duas partes lucri. Intelligit' etiā tacite
q habeat duas p̄tes damni. Et hoc tacite intel-
lectū capit' ꝑ modū diſpoſitōis ſeu ꝯuētionis. vt
in. §. illud. Inſti. d̄ ſocie. Et ſumit' ſignificatuꝫ
ex equali mēte paciſcētiū in tacito ꝛ exp̄ſſo. Itēꝫ
ibi ꝯcedēdo aquehauſtū itelligit' ꝯcedi iter ad il-
lū. Et hoc tacite intellectum ſumit' etiā ꝑ modū
diſpoſitōis. ſed n̄ principaliter ſed acceſſorie ſeu
ꝯſecutiue. vt in. l. iij. ff. de ſerui. ru. p̄re. Rō qꝛ in
itinere nulla eſt vtilitas niſi inq̄tuꝫ deſeruit ad
aquehauſtū. Itē ibi ꝓmitto ꝑtuꝫ filie vel fructū
fūdi. intelligit' ſi naſcant'. l. j. in fi. l. quondā. l. in
terdū. ff. de ver. ob. qa niſi naſcātur nihil eſt i le-
gato vel ꝯuentiōe. ꝛ ſic vtilis eſſe nō poteſt. Itē
ibi debitū ſub ꝯditiōe acceptum fert' ſimpliciter
intelligit' tacite. ſi ꝯditio debiti extiterit quo ad
effectum acceptilatiōis. nō quo ad diſpoſitionē.
vt. l. ſub ꝯditione. ff. de accepti. Item ibi promit
to tibi. x. intelligitur ſi petieris. nō per modum
ꝯditōis. ſed ꝑ modū ammonitiōis ꝛ interpella
tionis. vt ante nō ſim in mora. poſtea ſic. l. ſi cū
petieris. ff. de ver. ob. iuncta. l. mora. ff. d̄ vſuris
Ratio quia debitoꝛ nō eſt in mora retinēdo de-
bitum volēte creditore. ſed eo inuito quando fit
interpellatio. Item ibi patronus operas ſtipu-
latur a liberto ſimpliciter intelligit' cum fuerit
indicte. que adiectio requiritur in operis ſicut i
alia ſtipulatōe intelligit' cū petieris. ꝛ eſt ratio.
qꝛ patronus ſtipulat' opas ad vtilitatē ſuam.
Tacite ineē multipliciter cōtingit. verbigratiā
cōuenio cum depoſitario. q propter amiſſionē
rei depoſite nō agam contra ipſum. In iſta con-
uentione tacite ineſt vel ꝯtinetur remiſſio. quia
ſi per dolum perdidit: agere nō poſſum depoſiti
Sed pono. facio conuentionē q nō agam d̄ do
lo. dicit tex. q nō valet conuentio. ꝛ ſic valet ta-
cita remiſſio ꝛ expreſſa. notat. l. ſi vnus. §. illud
ff. de pac. Et ſic expreſſio eorum que tacite inſūt
nihil ibi operatur. Ratio. quia expreſſum aliter
ſignificat. quia in primo caſu ſignificatur remiſ
ſio doli nō ſimpliciter. ſed pro vt continetur i ob
ligatiōe ſine actione depoſiti. Ideo pro dolo nō
poteſt agi actione depoſiti. ſed alia actione ſcili-

rei vendicatōe. qꝛ dolo deſijt poſſidere vl' actōe d̄
dolo. Sed in ſcd̄o caſu dolus ſimpl'r remittit̄. ⁊
ſic ſi ꝯuētio teneret nō poſſit ꝑ dolo agi aliq̄ acti
one ⁊ ſic remaneret impunita. Jō nō tenet ꝯuen-
tio. qꝛ daret̄ occaſio delinquēdi. vt. l. ꝯuenire. ff.
de pac. do. Jtem ibi. ꝯcedo rem p̄cario. ſimpl'r ta
cite intelligit̄ qd̄ durat donec voluero ſiue reuo-
cauero. l. j. de p̄cario. ff. etiā morte mea nō finit̄.
l. iiij. ff. locati. qꝛ i p̄cario ſimpl'r ꝯceſſo intelligit̄
voluntas. ſ. ꝙ ꝑ voluntatē ꝯtrariā ſiue reuocati
onē nō ꝑſeueret. ⁊ ꝙ ꝑſeueret donec reuocet̄. ſed
morte nō reuocat̄. igit̄ ꝑſeuerat. ſed qn̄ ꝯcedit̄ q̄
diu ꝯcedēs voluerit. tūc ſig̃ficat qd̄ durat q̄diu
voluntas abeſt. Sed morte quis deſinit velle. iō
tunc finit̄ p̄cariū. Jtē ibi. iudex ꝯdemnat quē pe
na capitis ſiue deportatōes. ad quā tacite ſequi-
tur pena ademptōis bonoꝝ. Pone ꝯdemnatus
appellat. pendēte appellatōe morit̄. ip̄a pena p̄n-
cipalis tollit̄ ⁊ etiā acceſſoria ſcȝ ademptōis bo
noꝝ. Tunc morte illi⁹ pena principalis ſcȝ de-
portatōis tollit̄. etiā acceſſoria. ſ. adēptio bono-
rū. vt in. l. iij. C. ſi pen. appa. mors interue. Rō.
qꝛ tacitū intelligit̄ acceſſorie ⁊ ꝯſecutiue. mō ſb-
lato p̄ncipali exp̄ſſo aufert̄ ⁊ acceſſoriū. Sed dū
duo exprimunt̄ q̄ ambo principalia ſūt. ⁊ ad ſb-
latōꝫ vni⁹ nō aufert̄ aliud ſicut dū pena imponi
tur in duob⁹ factis. vtrūqꝫ eſt eq̄ p̄ncipale. Alij
dicunt ꝙ etiā in iſto caſu pena ademptōis tolla
tur. qꝛ exp̄ſſio vt dicis n̄ fit niſi ad maiorē decla
ratōꝫ. Etiaȝ pene in dubio ſunt mollīede. de pe.
di. j. §. pene. licȝ forte ſec⁹ in vſuris. Eſt tn̄ in ar-
bitrio iudicis cuius mēs attēdi debet. qꝛ ſm ei⁹
mentē vel arbitri ū morte finit̄ vel nō. Jtē ibi le-
go alicui ſimpl'r intelligit̄ p̄nti die. Et ſi expri-
mo in p̄nti die tūc ſignificat qd̄ verba ſonāt. ſcȝ
ꝙ p̄ns dies iſti legato apponit̄. Et hec expreſſio
ſi illud nō eſſet nihil opar̄et aliud q̄ tacituȝ nec
aliud tacitū q̄ exp̄ſſum. Sed ex clauſula poſtea
appoſita ſcȝ legata quib⁹ dies nō eſt appoſitus.
volo ſolui ānua bina trina die. aliud ſignificat̄
in tacito aliud in exp̄ſſo. qꝛ ex tacito cui clauſu-
la appoſita nō eſt vel dies ex clauſula ſecuta. de-
bent ānua bina. Jn exp̄ſſo vbi dies ē appoſitus
dicēdo p̄nti die ad ip̄m legatū p̄dicta clauſula n̄
refert̄. qꝛ iſti legato dies ē appoſitus. vbi aūt ta-
cite intelligit̄ nō eſt appoſit⁹ licȝ idē opar̄et ſi ali
ud nō ſequeret̄. Sed ſi dicat legata quib⁹ appo-
ſui verbū pure volo ſolui poſt ānū tūc opat̄ qd̄
legatū relictū. pure hoc verbo exp̄ſſo debeat̄ p⁹ ā
nū vt legatū ſimpl'r. relictū debet̄ ſtatim. qꝛ hec
eſt mens teſtatoris ſignificata ex verbis. Jtē ibi
lego tibi pure. intelligit̄ ſi volueris. hoc tn̄ non
facit legatū ꝯditionale nec impedit trāſmiſſiōeȝ
legati ſi legatarius ante moritur. Et tn̄ exp̄mē-
do hoc in legato dicendo. lego tibi pure ſi volue-
ris legatum eſt cōditionale. l. Si ita expreſſum.
. ff. d̄. ꝯdi. ⁊ demon. Jtem ibi filium meum exhe-
redo intelligit̄ tacite ꝯditio ſi heres adierit. Sȝ
pone ꝙ hec ꝯditio exp̄imat̄. dic̄ tex. ꝙ exhereda
tio viciat̄. l. Si quis. ff. de here. inſti. Ratio ſm
docto. quia aliter intelligitur ⁊ aliter exprimit̄.
Nā intelligit̄ quo ad effectum. ſ. vt exheredatio
hēat effectū ſi heres adierit. Nō autem intelligi
tur ꝙ exheredatio ſit ꝯditionalis. Sed qn̄ ex p̄ri
mitur tunc refertur ad diſpoſitionem. Et ſic ex-
heredatio eſt ꝯditionalis. Jdeo viciatur quia ē
act⁹ qui nō recipit conditionem per. c. Actus le
gittimi. de re. iur. li. vj. Et eſt ratio diuerſitatis
in legato ⁊ in exheredatione. quia veriſimiliter
nō videtur teſtatorem legatum velle facere ꝯdi-
tionale ꝑ expreſſionem illius ꝯditionis. ſi heres
adierit ſi apponatur illa. Secus in exheredatōe
quam teſtatio videtur velle facere ꝯditionalem
dum apponit conditionem talem. vt magis re-
ſtringatur. Sed ꝑ appellationem ꝯditionis vici-
atur lege poſitiua. Jdeo nō valet conditio. ergo
expreſſa ad diſpoſitionem viciat ſed tacite intel-
lecta ad effectum nō viciat. etiam quando appa-
ret de mente exprimentis. ꝙ ꝑ expreſſionem vult
aliud ſignificare ſcilicet facere actum conditio-
nalem qui nō eſt conditionalis ex tacito intelle
ctu. tunc actus eſt conditionalis. quia exp̄mēs
hoc vult qui ad hoc conditionem exprimit. ⁊ ſic
tunc legatum relictum ſi heres adierit eſt condi
tionale. Et veriſi'le ē ꝙ ꝯditō exp̄mat̄ ſic itelligē
ad maiorē decl'atōꝫ. Et ſic lȝ act⁹ nō recipiat cō
ditionem. per illam tn̄ expreſſionem non debeat
viciari. quia ſolum quod tacite ineſt exprimitur
Et lex poſitiua nō admittens conditioneȝ vide
tur intelligi de conditione extranea. Et non de
illa que ineſt. que exprimitur exhabundāti. Sic
etiam exheredatio poteſt eſſe conditionalis quā
do teſtator ſic voluit. ſed quia nō recipit conditi
onem viciatur. Etiam acceptilatio erit conditi-
onalis propter voluntatem acceptum ferentis.
Sed quia etiam nō recipit cōditionem viciatur
Et ita in his debet attendi mens diſponentis ⁊
ſeruari quod vult ⁊ prout vult. niſi vbi lex poſi-
tiua hoc impedit. Jtem ibi iudex dat tutorē pu
pillo ſimpliciter intelligitur tacite quod mini-
ſtret ſi ſatis dederit. ſed pono ꝙ iudex in dando
tutorem hoc exprimat. dicit tex. ꝙ valet datio ⁊
eo modo intelligitur quo exprimitur. l. muto. §.
hanc aūt. ff. de tuto. ⁊ hec lex facit ꝑ p̄dictis. Et
eſt ratio huius legis. quia veriſimilit̄ exprimi-
tur ſicut intelligitur in dubio. hoc iuncto. quod
ſi faceret ꝯditionem. actus viciatur. quod nō eſt
dicendum in dubio. maxime in hoc caſu ꝓpter p̄i
culum qd̄ pupillo immineret ſi tutoris datio nō
teneret. Jtem ibi promitto. x. ſimpliciter intelli

git tacite q̄ ſoluā cum petieris. dicit tex. q̄ idē
ſignificat. nec aliud operat̄. vt. l. ſi cum petieris
. ff. de v̄. ob. quia etiam intelligit̄ ſicut exprimit̄
nec habet aliud ſignificatū q̄ expreſſum ex ꝯmu
ni modo intelligēdi. Sed ibi. lego illi ſi capitoli
uꝫ aſcenderit hec ꝯditio tacite ꝑtinet̄ ſi voluerit
q̄ volēs aſcēdit. ⁊ tñ exprimēdo hanc ꝯditōꝫ ali
ud opatur. quia legatum viciat̄. quod nō vicia-
retur ex tacite intellecta. l. nō nunq̄. ff. de ꝯdi. et
demon. ⁊ eſt ratio q̄ aliud ſignificat ꝯditio ſi aſ
cēderit ⁊ ſi voluerit. nam legando ſub cōditione
expſſa ſi voluerit legatum ponit̄ in ſua libera et
mera volūtate. Ideo viciat̄ ꝑ legem poſitiuam
ſtatuentem. q̄ legatum nō poſſit poni in libera
volūtate. ſecus in illa ꝯditione ſi aſcēderit. q̄ ſi
aſcendit ſiue libere volens ſiue nō. tñ ꝯditio im
pletur. ⁊ ſic de alijs exemplis.
Tacitum ꝓprie ⁊ vere dicit̄ quod nullatenus ē
expreſſum. Et hoc in iure nihil ſignificat. eo q̄
nō eſt ſignificatum eius nec apparet. Dicit̄ aūt i
iure expreſſum quod aliter q̄ v̄bis expreſſum ē.
nam inter modos ſignificandi v̄ba obtinēt prin
cipatum. Ideo v̄bis expreſſum dicitur vere expſ
ſum. ⁊ quod dico verbis idem dico ſcriptis: q̄a
illa ꝯtinent verba. Aliter autē expſſuꝫ q̄ verbis
dicitur tacitum. ad differentiam expreſſi v̄bis. ⁊
hoc eſt tacitum iure q̄d nō eſt expſſum verbis v̄.
ḡ. mutuaui dolium vini nō exprimit̄ q̄ reddatur
vinum eiuſdē bonitatis hoc tñ tacite intelligit̄.
l. cum quid. ff. ſi cer. pe. ⁊ ſumitur ratio ex natu
ra mutui cuius eſt q̄ res reddatur q̄ eadē in va-
lore cum mutuata eſſe cenſetur. hoc eſt ſi eſt eiuſ-
dē nature ⁊ bonitatis. hoc tacite intellectuꝫ idē
ſignificat ⁊ operat̄. ac ſi eēt verbis expſſuꝫ. l. cū
quid p̄allega.
Taxare eſt idem quod eſtimare.
Tanq̄ ē nota ſimilitudinis. c. ſolite de maio. ⁊
obe. aliqñ nota v̄itatis. c. ex ꝑte de ſponſa.
Talis. i. ille. C. de ſum. trini. ⁊ fide catho. l. j.
Theatrꝫ eſt locus in ciuitate ꝯmunis ⁊ publi
cus ad ſpectacula. ⁊ dicit̄ a theorādo. i. inſpiciē-
do vt in foro vl̄ pallatio communi.
Tecta ſerta al's ſacra dicunt̄ tecta integra.
Tegule ſunt lateres. differūt tñ: quia tegule di-
cunt̄ a tego quaſi tegētes ⁊ non ſunt cocte ſed li-
gna ſub lateribus poſita ꝓ eoꝝ ſuſtētatiōe. Sꝫ
lateres fūdunt̄ ex lapidibꝰ ⁊ argilla ⁊ coquūt̄.
Telum non dicit̄ tm̄ quod ab arcu mittitur ſed
etiam quod a manu. eo q̄ in longum mittat ur.
ergo lapis. lignum. ferrum. nomine teli continē
tur. Tex. eſt inſti. de pub. iudi. §. Telū aūt ſm
Gay. in interꝑtatione legis. xij. tabu.
Thelon grece tributum dicit̄ latine. Inde theo
lonium idem eſt quod tributum. Et etiam dicit̄
locus in quo exigitur.

Theolonarius dicitur qui exigit theolonium.
Themulētia ē ebetas. l. vnica. C. ſi q̄s i p. male
Templarij ſunt preceptores vl̄ commēdatarij. ⁊
ꝑſone religioſe. vt cle. j. de reli. domi. ⁊ cle. cum
ex eo. de ſen. ex. ꝑ Io. an in rubri. de regula. ⁊ c.
Eccleſia ſancte marie de conſti. tales deputant̄
ad adminiſtrationeꝫ eccleſiaſticaꝫ. Et ſic poſſūt
agere ⁊ defendē iura eccleſie. vt cle. j. de reſcrip.
Et poſſunt etiam eſſe ꝑſone incognite ⁊ de lon-
ginquis partibus. c. Cuꝫ deputati. de iudi. ⁊ qñ
q̄ eliguntur ⁊ habent eccl'as parrochiales. ⁊ ſic
autoritas dyoceſani debet interuenire. ſa. c. vni-
cum de capel. mona. li. vj. Et nota in dicta cle. j.
de reſcrip. quandoq̄ꝫ non habent eccleſias par-
rochiales. ⁊ ſui maiores habēt eos deputare et
inſtituere preter conſenſum dyoceſani. Et ſm
Inno. in dignitate comparantur inſtitoribus.
c. q̄ quibuſdam de fideiuſ. quia inſtant negocijs
ſibi commiſſis. vl̄ etiaꝫ compantur viſitatoribꝰ
ſiue vicarijs miſſis a ſupioribus ad aliqua offi-
cia exercēda. ⁊ ſic queritur quis debet p̄ferri in
agendo pro eccleſia inter templarium vl̄ precep-
torem ⁊ deputatorem eius. Sic eſt diſtinguen-
dum. aut agitur de ſubiectiōe eccleſie. ſic ad ma
iorem pertinet defenſio. poteſt tamen inferior aſ
ſiſtere iudicio. c. expoſuit de dila. v̄. ꝑ Inno. aut
agitur de iuribus ⁊ bonis eccleſie. hoc dupliciẗ
aut eccleſia eſt ſ̄biecta quo ad bona ⁊ ad precep-
torem ipſi ſuperiori qui pro libito poteſt inferio-
rem remouere. ſic iterum ſupior preferendus eſt
aut nō eſt ei ſubiecta quo ad prelatuꝫ. vic ꝫ quia
perpetuus eſt. nec ad libitum remouibilis. ſic in
ferior in agendo p̄ferendus eſt maiori. q̄ ꝯmo-
dum ad ipm̄ principaliẗ ſpectat. ar. §. biduū. v̄.
palam aūt. ij. q. vi. ⁊ l. j. §. in ꝓpria cauſa. ff. qñ
appel. ſit. ⁊ hoc ſi inferior talis eſt ydoneꝰ ad de
fendendum al's ſuperior agit. c. licet. c. ex tranſ-
miſſa. de fo. compe. hoc not. doc. in dicto. c. cum
deputati.
Tempus continuum eſt quod continue currit
diebꝰ feriatis ⁊ non feriatis ſiue i p̄ñtia ⁊ abſē-
tia ſit copia iudicis vl̄ nō. C. d̄ p̄ſcrip. lō. tē. l. fi.
Tempus vere vtile non currit diebus feriatis
⁊ abſentie ⁊ diebus quibus non eſt agendi co-
pia. ⁊ iſtud eſt multiplex. ſcꝫ continue vtile. ⁊
vtile quo ad ſui principium tm̄ nō quo ad ꝓgreſ
ſum ⁊c. vt in gloſa cle. vnice. de in integrū reſti.
vbi glo. remittit de ꝯceſ. p̄bē. c. ij. ⁊ c. q̄ diuerſi-
tatē i fine. vñ tp̄us dat̄ ad eligēdū vtile q nō cur-
rit impeditis. de elect. ne ꝓ defectu d̄ h̄ vide goſ.
in ſum. de ele. §. hoc tp̄us. v̄. ꝯcor.
Tenor litterarum eſt idem q̄ ſentētia litterarū
Require ſupra. Sententia litterarum. Sed ta-
men tenorem litterarum dicimus recte tenorem
textus. q̄uis titellis ſcribatur. vnde tenor dici-

tur ipa ſententia lr̃alis. licet rethorice plurima ſcribantur.

Tepidarium eſt idem quod balneum a tepore ſique nomē trahēs.

Tergiuerſator dicitur qui ī vniuerſo ab actiōe recedit quaſi tergū vertēs. vt ī. c. vltra. de collu. detegē. ī glo. iiij. ⁊ ibi nota. Et differūt tergiuer⸗ſator. ꝑuaricator. ⁊ calumniator. vñ nota bonos verſus. Tergiuerſator deſiſtit. ꝑuaricator verū occultat, ꝓfert calūnia falſum.

Tergiuerſari ē in totū ab actōe deſiſtere ⁊ dorſū vertere. ff. de aboli. ⁊ in glo. ꝑalle. ī. c. vlti. de colluſi. detegē. Et hoc cum fit inordinate. nam ſi fit ordiate eſt abſq; vicio pmo ſi ī accuſatōe, pceſſuꝫ ꝯgnouit eſſe falſum ī quo accuſabat. ⁊ ſic pari cōſenſu ſe abſoluūt accuſator ⁊ reus. ſcdo ſi prin⸗ceps ad quem pertinet cura boni ꝯmunis quod ꝑ accuſationem intēdit̄ aboleuerit.

Tergiuerſatio quoq; eſt verſutia vel calliditas qua quis inducit aliū vt deſiſtat ab eius inqui⸗ſitiōe ⁊ ſic capit̄ ī. c. vlt. ī glo. ꝑalle. Quādoq; etī eſt fruſtratio deluſio vel colludiū.

Termin⁹ ꝑemptorius obtinere debet tantū tem⸗poris quātum tria edicta. niſi aliud exigeret iu⸗ſticia. vt in. c. dilect. de dilaci. ī glo.

Terminos primi aliquis trāſgredi quinq; modis poteſt. Primo cum prochianū alteri⁹ ad ſepul⸗turā admittit. ſcdo cum alterius ſubditū excoi⸗cat vl̓ interdicit. Tercio cum alterius prochia⸗nū ad pꝛiam recipit. Quarto cū fidei ꝯtrariū ꝑ⸗dicat. Quito cum terminos proceſſionum euellit c. j. de ſepul. in glo.

Territoriū eſt vniuerſitas agroꝝ iuxta. ī. itra fines cuiuſcūq; ciuitatis. ab eo dictū ꝙ magiſtrat⁹ eiuſdē loci inter eos fines terrēdi. ī. amouēdi vel ſubmonēdi ius habet. ff. de v̄. ſigni. l. pupillus. §. territoriū alibi ponit̄ ꝑ dyoceſi. xvj. q. ij. c. j. de ꝯſti. c. ij. li. vj. glo. in cle. ne romani. de elec.

Teſtes ſūt quos ante iudiciū quiſq; ſibi placi⸗tat ⁊ allegat. ne poſſit liberū aūt diſſimulare aut ſubtrahere ſe. Unde etiā legati appellant̄. Item teſtis eſt rei geſte ꝓbator. Sed teſtis cogendus eſt qui ad teſtimonium faciendum cogit̄. dicunt̄ ergo teſtes. quia teſtimoniū adhibere ſolet ſicut ſignatores qui teſtamentum ſignāt ſm yſi. li. v. Item antiquitus ſupſtites dicebant̄. eo ꝙ ſup ſta⸗tu cauſe ꝓferebant̄. nūc pte nois ablata ꝑ aufe⸗reſim teſtes dicunt̄. ⁊ ꝯſiderant̄ ꝯditiōe natura ⁊ vita. vt ī. c. for⁹ ſi. de v̄. ſig. ad. ⁊ ē dignitas fer⸗re teſtimoniū. xxxij. q. v. ꝑceptū. nā teſtis falſus tribus ē obnoxi⁹. deo mētiendo. iudici decipien⸗do. ⁊ demū innocēti quē falſo ledit teſtimoio. de cri. fal. c. j. ⁊ dn̄t teſtes ſecreto ⁊ ſigillatim exa⸗minari. vt notatur de teſtibus. c. ī noīe dn̄i. ⁊. c. licet vniuerſis de ꝯtrarietate teſtiuꝫ eſt glo. bo. iiij. q. iij. ſi teſtes. v̄. Si vero ex his. quidē teſtes etiam ꝯtinentur ſub nomine inſtrumentoꝝ. c. ꝑ⸗uenit de teſti. cogē. ⁊ teſtis familiaris nō admit⸗titur. c. ī litteris. de teſti. ⁊ qualiter teſtis abſēs examinatur vi. de. c. ꝯſtitutus. de fideiuſ. nec te⸗ſtis ꝓpter hoc eſt infamis cuius teſtimonium re⸗probatur in. l. lucius. ff. de his qui no. infami. Item teſtis inuiti detenti teſtimonium nō valet. ff. qui teſt. fa. poſ. l. qui teſtimonium. §. vlti. ⁊ glo. c. Sacris ſup v̄. ꝑ coactionē. de his que vi met. ve. cau.

Teſtamentum dicitur ideo ꝙ niſi teſtator mor⸗tuus fuerit ꝯfirmari nō poteſt nec ſcire quid in eo ſcriptum ſit clauſum ⁊ ſignatum. Et eſt dictū teſtamentum. quia non valet niſi poſt teſtatoris monumentum. ſm yſi. li. v. Et deſcribitur ſic. te⸗ſtamētum eſt volūtatis noſtre ſentētia iuſta d̓ eo ꝙ quis poſt mortem ſuaꝫ fieri vult. ff. eo. ti. l. j. ⁊ addit cum inſtitutione heredis inſti. de leg. §. āte here. ⁊ hoc d̓ vniuerſo patrimoio vt exclu⸗datur ſingulare relictum ⁊ codicillus. Et dicit̄ te⸗ſtamentum quaſi teſtatio mētis vel vltimum eu⸗logium ſeu vltima volūtas. al̓s dictum qua qs de rebus ſuis diſponit legatorio legata aſſignā⸗da. Et diuidit̄. quia aliud eſt teſtamētū nūcupa⸗tiuū quod cōſiſtit in ſola nūcupatōe teſtatoris nō in ſolēnitate ſcripture. tn̄ ſeptē teſtes neceſſarij ſūt ⁊ heredū noiatio inſti. e. ti. §. fi. aliud ē ī ſcri⸗ptis cōditum qḋ ſimilit̄ exigit numeꝝ ſubſcri⸗ptōes ⁊ ſignacula ſeptē teſtiuꝫ. Itē teſtamēti ali⸗am diuiſionē poit yſi. li. v. ſcꝫ teſtamētoꝝ aliu d iuris ciuilis. aliud iuris pretorij.

Teſtamētum iuris ciuilis. ē teſtamētum. vij. te⸗ſtium ſigillo ſignatum ſub ſcriptōe firmatuꝫ ꝙ apud ciues fit. Et inde dicit̄ ciuile.

Teſtamētum iuris ꝓtorij. ē. vij. teſtiū ſignis ſi⸗gnatuꝫ. Et dicitur ſic qꝛ fit apud ꝓtores ſm yſi. ibidem.

Teſtamētū olographū eſt manu actoris totum ꝯſcriptū ⁊ ſubſcriptū vñ ⁊ nomē accepit ab olon. ī. totū ⁊ graphos ſcriptura vl̓ littera quaſi to⸗ta lr̃a ſm yſi.

Teſtamētū irritū ē. ſi ille qui teſtat⁹ ē capite di⸗minutus ē vl̓ captiuitate detētus. aut ſi nō rite con⸗tra legem factum ē ſm yſi.

Teſtamētū ruptū id̓ vocatū ē qꝛ naſcēte poſtu⸗mo neq; exheredato neq; herede noiato diſrum⸗pitur ſm yſi.

Teſtamētū ſurreptū ē. qḋ in fraudē heredū ſeu legatarioꝝ ⁊ libertoꝝ nam palā ꝓlatum ē. qḋ ſi nō latet. tn̄ dictis ꝑſonis nō ꝓuide ſuppreſſū vi⸗det̄. Erāt aūt olim ⁊ tres alie ſpēs q̄ hodie ī vſu eē deſierūt. Quoddā erat pacificū teſtamētū ⁊ appellabat̄ calatiſtoicus a calos qḋ ē bonū ⁊ ca⸗mit⁹ pax. qꝛ ī bona pace fiebat vl̓ a calatiſtomi⸗cijs h̓ ē a bonis ꝯuētibꝰ a calos bonū. ⁊ comicie

conuentus vel ꝯuentiones ſapientum. bone eñ
ꝯuenitões erant que in pace fiebāt. nā faciebāt
teſtamēta diebus feritatis, ꝓpter penuriaȝ hoīm
qꝛ alijs diebus nō feriatis erāt homies in domi
bus diuerſis negocijs occupati quare teſtes nō
poterāt inuenire. vel dicit̄ a celo. i. voco. quia ꝑ-
ſonaꝝ vocatio fiebat. Aliud erat bellicuȝ. qḋ ꝓ
cinctum dicebat̄ eo ꝙ tp̄e ꝑelioꝝ cum ī ꝑelium
exituri eſſent homies in ꝓcinctu fiebāt. Poſtea
acceſſit tercia ſpecies ſcȝ teſtamentum ꝑ es ꝛ li-
beram qḋ ꝑ emācipationem. i. imaginariaȝ q̄n-
dam vacationeȝ quinqȝ teſtibus agebat̄ ꝛ libri-
pende. i. eſtimatore qui libripendebat. i. eſtima-
bat familiā. i. hereditatē. ꝛ emptor qui erat loco
heredis ciuibus romanis. i. liberis hoībus et
puberibus parentibus. Prima duo illoꝝ teſta-
mētorum penitus aboleuerūt. terciuȝ vero ꝑtim
remanſit ī vſu. ſcȝ quo ad numeꝝ teſtium videli
cet ſeptenariū. erāt eñ q̄nqȝ teſtes libripēs ꝛ em
ptor. ꝛ p̄dicta noīa teſtamētorum ad ius ciuile
referebāt̄. quia ius ciuile inuenit illa.

Teſtamētum inofficioſuȝ eſt. qḋ fruſtra liberis
exheredatis ſine officio pietatis liberalis in ex
traneas ꝑſonas redactū eſt ſꝫm yſi. li. v. Itē te-
ſtamētum ſic etiā deſcribit̄. ē diſpoſitō vniuer-
ſalis directa in tp̄s mortis ſolēnizata his q̄ poīt
ꝛ reqrit lex ciuilis. vt i. l. j. ꝑalle. ver. ḡ. qs here-
dem inſtituit vel legat ſub impoſſibili ꝯditōe va
let diſpoſitio ꝛ reijcit̄ impoſſibilis ꝯditio. l. obti
nuit. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. ꝛ inſti. ꝺ here. inſti. §. i-
poſſibilis. ꝛ ſumit̄ ſignificatū ex vltima volūta-
te q̄ ꝯcludit̄ teſtatorē voluiſſe deridere. ꝛ ꝑ h illā
ꝯditōeȝ ꝑ obliuionē vel al's nō ex aīo appoſuiſſe
ꝛ ex magna ſolēnitate teſtamēti q̄ in ipo requiri
tur. ꝛ ſignificat ꝙ teſtator nō vult loqui fruſtra-
torie. ſed ꝙ impoſſibilis ꝯditio viciat inſtitutōeȝ
filij p̄tȝ. in. l. filiꝰ. ꝛ. l. ſi ticiꝰ. ff. de ꝯdi. inſti. et. l.
cū heres. §. j. ff. de ſtatu li. hoc ſignificatū capit̄
aliūde q̄ ꝯcludit̄ viciare. immo de ꝯmūi modo in
telligēdi idē eſt in oī poſſibili ī teſtamēto ꝛ ꝯtra-
ctu. qꝛ ſignificat deriſiōȝ. ꝛ nō eſſe aīm diſponē-
di. Itē aliqs legat vina q̄ ſūt in penu ſua. etiā va
ſa videt̄ legare. l. nā qḋ liquide. ff. de pe. lega. ꝛ
ſumit̄ ſiḡficatū ex natura vini qḋ ꝑ ſe ſubſiſtere
n̄ p̄t ſine dolio vl' vaſe. etiā ex teſtamēto. qꝛ diſpo
nēs ſolet eē liberalis. eo ꝙ plus hoīs ſuis nō in-
digebat. Secus ergo ī ꝯtractu ſi qs donet vina
q̄ ſūt in penu ſua. nō veniūt vaſa licȝ veirēt ſum-
pto ſignificato ex ꝯmuni modo itelligēdi ꝙ ꝑ ſe
vinū ſ n̄ eis ſubſiſtere n̄ poteſt nec commode ſol-
ui. dum tñ vaſa nō ſint maioris p̄cij. Item qua-
liter vltima volūtas teſtatoris eſt deambulato-
ria. ꝛ an vltima tñ ſit ſeruāda. nō obſtāte iura
mēto ꝺ nō mutādo primam. c. cum marthe. ꝺ ce-
le. miſ. de ſucceſ. ab iteſt. c. vlti. xiij. q. ij. c. vlti. ꝛ

nemo poteſt facere quin leges habeant locum in
teſtamēto ſuo. C. de teſta. l. teſtandi. ꝛ. ff. ꝺ le. j.
l. nemo poteſt. vbi tex. op. nō obſtante auten. de
nup. §. diſpoſuit. vbi dicitur. ꝙ volūtas teſtato-
ris habetur ꝓ lege. ergo poteſt derogari legi cō-
muni quia intelligitur dum volūtas teſtatoris
ſit vnita legibꝫ ꝛ facta ſꝫm eas al's ſcēe ꝯ eas nō
cenſet̄ vice legis. Iō ſi dicit teſtator n̄ ſum ꝑitꝰ
volo ergo vltimam voluntatem meam valere. li
cet non ſeruem ſolennitates iuris. non valet di-
ſpoſitio vt teſtamentum. q̄uis valere poſſit iure
codicillorum. vt in dicta. l. teſtandi vbi gloſa.
Itē nō ꝙ ꝺ iure canōico ī teſtamēto vl' r̄licto ad
pias cās ſufficiūt duo teſtes. c. relatū de teſta. ꝛ
ſꝫm bar. ꝛ bal. i. l. j. C. ꝺ ſacroſanc. eccle. ius ciui
le ſeqt̄. Et tenet idē ī pijs cauſis ꝛ ī terris ipij.
Sed ī terris eccleſie n̄ ī pijs cauſis ſufficiūt duo
teſtes. cū p̄ſbitero. c. cū eſſes ꝺ teſta. nō autem ī
terris imperio ſubiectis ſufficiunt tres. ſed req-
runtur ſeptem. ꝛ ſic non in pijs cauſis leges ob-
ſequuntur canonibus. ſed tenentur ad vnguen.
Item ſtatutuȝ diſpoīt. ꝙ teſtamenta non valeāt
niſi ſint inſinuata poteſtati vel officiali ciuita-
tis īfra quatuor menſes a morte teſtatoris. certe
teſtator n̄ poteſt hoc ſtatutum tollere. dicendo
volo ꝙ teſtamētum meum valeat etiaȝ ſi non ſi-
nuetur infra quadrimeſtre officiali. ratio quia
talis inſinuatio ſtatuta eſt ad euitādum falſita-
tem ꝛ ſciendum veritatem teſtamenti. Sed te-
ſtator nō poteſt renunciare legibus datis ad in
quirendum veritatem. fa. l. iubemus. C. de te-
ſta. l. fi. C. de fideicommiſ. poteſt tamen teſtator
tollere ypothecam ꝛ ne dominium tranſeat re-
cta via. quia et hoc introductum eſt vt ſua volū
tas celeriorem finem ſortiatur. ꝛ ſic commodo
ſuo poteſt renunciare priuato. Item poteſt dare
licentiam legatario intrandi poſſeſſionem ꝛ eaȝ
apprehendēdi propria autoritate in legato. quia
ſimiliter hoc reſpicit commodum priuatum qḋ
requiratur ordo iudiciarius cui teſtator renun-
ciare poteſt. vt hec omnia nota. ff. de l e. j. l. nemo
poteſt. ꝓalle. Item nota de his qui teſtari non
poſſunt. ꝛ qui prohibētur a lege facere teſtamē-
tum. ꝛ ſunt impuberes ſcilicet maſculus minor.
xiiij. ꝛ femina minor. xij. quia nō habent animi
iudiciuȝ. Item filiusfamilias nō poteſt teſtari.
etiam ſi pater conſētiat niſi de peculio caſtren-
ſi vel quaſi caſtrenſi. de quibus etiaȝ p̄ter patris
voluntatem teſtari poteſt vt i. c. licet de ſepul. in
vj. Itē furioſus ꝛ mēte captꝰ q̄diu t'lis eſt. Item
prodigus cui bonorum adminiſtratio eſt inter-
dicta. Iteȝ mutus ꝛ ſurdus naturaliter id eſt a
natiuitate. ſed ſi accidentaliter eſt mutus ꝛ ſur-
dus. ꝛ ſcit litteras poteſt ſuum ſcribere teſta-
mentum ꝛ codicillos. Sed ſi eſt tñ ſurdus he-

ne poteſt facere teſtamentū. Itē dānatꝰ ad mortem. ſ. q ꝯdemnatus eſt. vt efficiaṫ ſeruꝰ pene. vt. l. j. C. de here. inſti. Item q dubitat de ſtatu ſuo ſcȝ vtꝝ ſit liber vł ſeruꝰ pꝫ vł filiuſfamilias. Itē q dānatꝰ eſt, p crimie famoſo ſicͭ eſt crimē ꝯtra naturā vł aliud famoſū crimē. Itē monachꝰ ſeu canonicꝰ regularis. Itē q ꝯmiſit crimē leſe maieſtatis. Itē hereticꝰ. Item cecꝰ teſtari nō pt niſi q dam adhibita ſolēnitate ſpūali. qa vbi verſatur maiꝰ piculū dꝫ adhiberi maiꝰ ꝯſiliū. de teſtatio vero ceci quō fiat: notaṫ in. l. hac ꝯſultiſſima. C. q teſta. fa. poſ. vbi h modꝰ receptꝰ eſt. dꝫt eñ vocari. vij. teſtes. ⁊ tabellariꝰ ⁊ cecus corā eis exprimit ſe velle teſtari ſine ſcriptis. ⁊ dꝫ exprimere nomina iudicia ⁊ dignitates heredū quos inſtituit. ne ſola noim cōmemoratō qdq̄ ambiguitatis gñat. ⁊ dꝫ legata deſignare. ⁊ hec oīa ſunt ſcribēda a tabellario. tūc corā teſtibꝫ. vł ſi eſſent añ ſcripta corā teſtibꝫ recitari dꝫt. ⁊ cecꝰ dꝫ ꝓfiteri illō eſſe ſuū teſtamentū ⁊ ipm diſpoſitū eē ex ſui aī ſētentia. ⁊ in fine dꝫ vnuſqſqȝ teſtiū ⁊ etiā tabellarius ſe ſubſcribere. ⁊ teſtiū ⁊ tabellarij ſignacula dꝫt apponi. q ſi tabellariꝰ inueniri nō poterit viij. teſtis dꝫ adhiberi. vt p eū capiat effectū: qđ p tabellariū fieri debuit. ⁊ hoc teſtamētū dꝫ nuncupatiuū. licet multā ſimilitudinē hēat cū teſtamēto i ſcriptis. Et in quibꝫ caſibꝫ eccleſiaſtica pſona de bonis ab eccl'ia ꝓceſſis poſſit teſtari. habes notabilē gloſā in. c. pñti. de offi. ordi. in vbo reſeruari. li. vj. vbi hō. diſtin. Itē an clerici poſſint ꝯdere teſtamentū. xij. q. iij. c. j. ⁊ de teſta. c. q̄nos. ⁊ c. relatū. ⁊ an clericꝰ vel monachꝰ poſſit i teſtamēto poni tutor. lxxxvj. di. puenit. xxj. q. iij. Cyprianꝰ. xvj. q. j. generaliter. Item teſtamētū rumpiṫ natōe poſtumi. qui ſi moriṫ viuo teſtatore: teſtamentū recōualeſcit. vt in. l. poſtumꝰ. ff. de iniuſto rup. teſta. qđ eſt verum: ſi teſtator viuit ciuiliter ⁊ naturaliter. ſecꝰ ſi naturaliter tm̄ viuat ⁊ mortuus ſit ciuiliter. tūc eñ nō recōualeſcit. caſus ē ſingularis in. l. q vxorem. ff. de preci. impa. offeren. qui nō allegatur in materia. Et ē mirabilis caſus ille ſm ludo. de ro. Item teſtamentum nouiſſimum immobile perſeuerat ⁊ teſtatoris obitu ꝯfirmaṫ. c. cum marthe. §. ceterū. de cele. miſ. Et teſtamentū facere poteſt q habet annos. xiiij. in auṫ. vt ſponſa. largi. §. j. Itē alio modo teſtamentum eſt lex diuina ſcripta noua ł vetꝰ ⁊ ſic dicimꝰ bibliā ꝯtinē duo teſtamēta. viȝ teſtamētū vetꝰ ⁊ nouū. ⁊ teſtamētū vetus ⁊ nouū eſt recipiendum a nobis q̄q̄ in paternis canonibus nullum eorum ex toto teneaṫ inſertum. Et inueniṫ. c. inter canones ſācti pape innoc. cuius autoritate hoc doceṫ. vt habeṫ in. c. Si romāo. §. Item ſi ideo. xix. di. vbi ſubditur. reſtat nimirum q decretales epiſtole romanoꝝ pōtificū ſūt recipiēde. ⁊ ſi non ſunt canonum codici compaginate p. c. beati leonis. xxv. q. j. omīa. quod etiam attribuitur damaſo pape vbi omnia cuſtodiri mandatur.

Tignus vel tignum diciṫ eſſe omē genus materie lignee. vt in. l. xij. tabularum. Et azo. in ſū. codē ti. ⁊ inſti. de rediui. vnde tignarij dicuntur omnes qui edificant.

Tignus iniunctꝰ de tigno iniūcto. Re. ſ. actio.

Tiguli dicūṫ foramina qbꝫ exit fumus.

Thiro ē nouꝰ miles. vt. C. de thiro. li. xij.

Thirus eſt ſerpens venenoſiſſimus de quo fit thiriaca magna.

Titubatio eſt cum ego hincinde duo contraria ſciam. nec tñ alicui eorum (quia dubito) credulitatem meam applico. vñ titubare diciṫ quis. qñ ſuſpitiōem habet ſup eo de quo ꝯtendiṫ. vt in. c. in noſtra preſentia. de procura. in glo. iij. etiā in titubare eſt defectuoſe loqui vel ignoranter. vñ titubans ꝓ ignorante habendus eſt. C. de cōdi. indebi. l. vlti. ⁊ ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. is qui ar. c. dño. de ſcdis nup. vbi glo. ꝓ ⁊ contra. ⁊ c. propoſuit. de coniug. ſer. in gloſa.

Titulus qñqȝ ſignum dicitur. quandoqȝ cauſa acquirēdi dominij. quādoqȝ ipa eccleſia. vt titulus ſācti petri. quādoqȝ clericatus. quādoqȝ canonicatꝰ in aliqua eccleſia. vnde diciṫ qs intitulari. id eſt clericari vł canoicari. Item quādoqȝ capiṫ pro cauſa inabili ad dominij tranſlationē vt ꝓ locatiōe. vt. c. eccleſia. ij. vt liṫ. pen. Item titulus eſt iuſta cauſa poſſidendi quod noſtrum ē ⁊ ſic exigiṫ iuſtus titulus in vſucapiōe ⁊ preſcrip. c. ſi diligenti. de preſcrip. ⁊ glo. ſum. xvj. q. iij. Etiam titulus poſſeſſori cauſam tribuit preſcribēdi. vt. c. j. de preſcrip. li. vj. ⁊ eſt vnum de principalibus requiſitis ad preſcriptiōem. diciṫ etiam titulus quilibet ordo eccleſiaſticus que libꝫ dignitas vel prelatio. ⁊ ſic diciṫ quis intitulari in aliqua eccleſia. id eſt ordinari ſm bern. in. c. dudum. de elec. ſuper verbo intitulatam. ⁊ ff. ſi cer. per. in rubri.

Titulus poſſeſſionis vel poſſidendi eſt initiuȝ poſſeſſiōis. ⁊ cauſa quare quis poſſideat. vt emptio venditio donatio permutatio. quia per emptionem ⁊ ſimilia incipimus poſſidere.

Thochi ſm azo. dicūṫ ſuſtētatōes paupꝫ.

Togatos dicimꝰ aduocatos a veſte toga noiatos quam habebant olim aduocati diuerſam a ceteris vt p hoc ꝯgnoſcerētur.

Tota. i. oīs. ff. de pac. l. ſi vnꝰ. §. pacto. vbi idem diximus.

Torneamēta dicunṫ quedam nūdine vel ferie i quibus milites ex edicto ꝯuenire ſolēt. ⁊ ad oſtēſionem virium ſuarum ⁊ audacie temere ꝯgregari vel ꝯgredi. vt. c. j. de tornea. ⁊ cā. ꝓhibitionis

eſt periculum aiaꝝ ⁊ mors hoim inde prouenien-
ens. vt ibidem notatur.
Tortura pt̄ q̄nq; fieri in domo nō in iudicio qn̄
tabule teſtamēti pris coꝝ filioꝝ. qꝛ familia int̄
fecerꝰ dicebat̄. priuſq̄ queſtio d̄ ſeruis haberet̄ ap
te ⁊ recitate ſunt vt i. l. ſi ea q̄ſtio. C. de his qui
vt indig. ⁊ ibi no. doc. circa glo. ij.
Tonſura in clerico. vide glo. in cle. qm̄ de vi. et
honeſta. cle. ⁊. xxiij. di. c. ꝓhibē. c. clerici. c. ſi qs
ex clericis. c. n̄ liceat quēlibet. ⁊. xij. q. j. duo ſūt.
Trabea eſt veſtis ꝯſularis. vt. C. de ꝯſul. l. j.
li. xij. qua veſte etiā vtebat̄ impator. ⁊ iā ſe ꝯſulē
vocabat. vt in aut. de ꝯſul. ciui. coll. iiij.
Tractatorij erāt viri q tractabant ⁊ ꝯtractabāt
.i. manibꝫ ꝯtigerunt ⁊ palpauerūt aialia publi-
ca ⁊ equos ſacro vſui deputatos. vel dicunt̄ tra-
ctoria lr̄e impetrate ꝓ licencia vehēdi aialia. vel
lr̄e date licencie. ad tractandū ⁊ puniēdū crimi-
noſos ſm̄ accur. C. e. ti. in rubri.
Tradere duplicem hēt ſignificationē. vno mō ē
rem ſuam in alteꝝ trāſferre. Corpalis em̄ res t̄-
di pt̄ ⁊ a dn̄o tradita alienat̄. hoc ptꝫ per ethy-
mologiā dictōis. dr̄ em̄ trado quaſi trāſferēs do
miniū. Et ſic hn̄ dicit̄ in inſtrumētis venditōis
iure ꝓprio tradidit. i. trāſferēs tradidit ſeu dedit
Alio mō tradere capit̄ ꝓ inducere in poſſeſſionē
ſiue ꝑ ipa corpali p̄ſtatione rei. vt cuꝫ dr̄ poſſeſ-
ſionē t̄didit vl' ipꝫ equū ꝑ frenū aut libꝛ i maibꝫ
Torrens eſt aq̄ in imbre cum impetu q̄ in eſtate
torreſcit ⁊ areſcit ſm̄ glo. i cle. dudū de ſepul.
Traha eſt inſtrumentum ruſticum qd̄ equādis
ceſpitibꝫ vel feno colligēdo aptatur.
Trahicere eſt mare trāſire. vn̄ dr̄ ſi in pontōibꝫ
mare trahicit̄. i. trāſeat̄. Inde traiectū eſt ꝑ ma-
re trāſitus. etiā alio mō eſt nomen ciuitatis.
Traiecticia dr̄ pecunia q̄ locat̄ vel ꝓmittit̄ ali-
cui ꝑ mare ad quēcunq; locum tranſuehenda vel
deportan da.
Trāſactio eſt de re dubia ⁊ lite incerta nondū
finita. dato aliquo ꝓmiſſo vel retento. nō gratui
ta pactio. vt in. c. ſup eo de trāſac. ⁊ eſt idē q̄ cō-
poſitio inter aduerſarios ⁊ litem intelligo pn̄tē
vel futurā. qꝛ an̄ lit. ꝯteſt. pt̄ fieri t̄nſactō. vt. ff.
de ꝯdi. indebi. l. eleganter. §. ſi quis pꝰ. Item li-
tē ſbaudio iuſtā vl' iniuſtā. vt. C. e. ti. l. ij. ⁊ ſi qs
qn̄ agit credit ſe hēre iuſtam cauſā. al's ꝯtrarium
vt. ff. de ꝯdi. inde. in ſum. vt tn̄ inter inſiſtentem
⁊ reſiſtentē. vt ſi actor ꝑ calumniā inſiſtat nulla
fit trāſactio. ſed ſi reꝰ ꝑ calumniā reſiſtat valeat
trāſactio q̄ntū ad eum. C. e. ti. l. ſub p̄textu. licet
ꝑ aliam viā hoc eſt ꝑ actionē de dolo vel replica-
tionē doli ꝯſulat̄ actori. vt ibidem dicit̄. qn̄ reus
dolo induxit actorē ad trāſiendū. Et dr̄ i deſcri-
ptione nō gratuita pactio. iō. qꝛ fieri nō poteſt
gratis. immo expedit q̄ is cui fit trāſactio. aliqd

det vel dare ꝓmittat tranſigenti. vn̄ fieri dr̄ aliq̄
dato retēto vl' ꝓmiſſo: alioqn trāſactio n̄ ꝓcedit
⁊ in eo q̄ dicit̄ aliquo intelligit̄ etiā de modico.
qa ſi queſtio erat d̄ re valēte centum pt̄ fieri trāſ
actio ꝓ. x. vel ꝓ minori. nec poteſt dicere trāſiēs
ſe deceptū. qꝛ trāſigit ſup incerto. Item in eo q̄
dr̄ re dubia ⁊ lite incerta intrāſitiue ponit̄. vt ſit
ſenſus. de re que dubia ⁊ incerta ē. lite. i. ꝓpt̄ li-
tem. qꝛ lis q̄diu pēdet facit rē dubiam ⁊ incertā
Nā euentꝰ litis ⁊ iudicioꝝ incertꝰ ē. l. qd̄ debet̄
. ff. de pecu. vn̄ ſup eo qd̄ in queſtiōe vertit̄ lite
pendēte pt̄ fieri trāſactio. ⁊ iō dr̄ lite nōdum fini
ta. nā ſi iudicatū eēt. nec appellari poſſꝫ. nec aliq̄
remedio ſn̄ia retractari. ita q̄ de ſn̄ia nō dubita
ret̄ certe trāſactio nō valeret. vt ſi quis ꝯdemna
tus ad. x. dicat veꝝ eſt me tibi ꝯdemnatū eſſe ad
decē. ⁊ veꝝ eſt q̄ debeo: ſed ſi vis eē ꝯtentus. v.
dabo tibi in ꝯtinenti. tūc trāſactio nulla eēt. ⁊ ſi
iudicatū negaret. adeo tn̄ liquida foret ꝓbatio.
vt nō ſufficeret negare. adhuc ē idē. vt. C. de pe.
l. q ſn̄iam. dr̄ em̄ trāſactio quaſi actōis in amici
ciā ſeu amicabilē ꝯpoſitionē trāſitio. trāſeunt ei
a lite ⁊ ab actiōe q ꝯponūt inter ſe paciſcentes.
cū tn̄ gratis non remittit̄ actio. ſecus ſi ḡtis re-
mittit̄ quo caſu nō fit trāſactio ſed ſimplex ꝑ do-
nationē pactio. q em̄ trāſigit quaſi de re dubia ⁊
lite incerta neq; finita t̄nſit. i. ꝯponit. vt i. c. ſup
eo. e. t. i glo. iij. ⁊ ſic is t̄nſit ab actōe q trāſigit. ⁊
is q ꝓpe agit dr̄ trāſigere. vt. C. e. ti. l. ij. p̄alle. reꝰ
aūt improprie. Itē i ſpūalibꝫ n̄ valet t̄nſactio ꝓ-
prio noīe dicta. c. ſi qn̄ clerici de offi. dele. ⁊. c. ſu
per eo p̄alle. ⁊ ē tex. in. c. ꝯſtitutus. ⁊. c. p̄terea. j
eo. ti. Ratio qꝛ trāſactio in ſpūalibꝫ ꝯtinet ſpēm
ſimōie. v. ḡ. duo litigāt ſup aliquo bn̄ficio eccia
ſtico. puta eccl'ia vl' p̄benda ⁊ etiā ſup iure pn̄tā
di. talis t̄nſactio cū ſit ſup re ſacra nō valet. qn̄
alter illoꝝ dat alteri. x. vel. xx. ānuatim vt ceſſet
a lite. ⁊ alter obtinet eccleſiā ſeu p̄bendā ſeu ius
p̄ſentādi cū ſit ānexū ſpūali. q̄ ſpecies ſimonie ē
vbi aliqd dat̄ vl' ꝓmittit̄ ſiue r̄tinet̄ i tl'ibꝫ vt poſ
ſideat̄ al's ꝓcedēt i ſpūalibꝫ nll'o dato r̄tēto vl' ꝓ
miſſo. Sed tūc ꝓprie non eſt t̄nſactio ſed circa tē
palia valet t̄nſactio tali mō ſūpta. ſumit̄ at̄ alit̄
⁊ largo mō t̄nſactio. ꝓut ē amicabil' ꝯpoſitio. ⁊
ſic pt̄ fieri i ſpūalibꝫ. vt i. c. ſtatui. d̄ t̄nſac. ar. c.
niſi eēnt. de p̄ben. ⁊. c. vl. de reꝝ ꝑmu. ⁊ hoc duꝫ
ex vtraq; ꝑte det̄ ſpūale. autoritate tn̄ ſupioris.
vt ſi aliq litigēt ſup eccl'ijs. ⁊ ep̄us vl' archiep̄us
ꝯponat eos iure. Itē nō valet trāſactio in ſubie
ctōe ſpūali. c. p̄terea. ij. e. ti. ſbiectō ei ē ſpūale qd
⁊ iō aliq̄ dato vl' ꝓmiſſo ſiue retēto. r̄mitti n̄ pt̄ ſ;
ḡtis hn̄ pt̄. v. ḡ. iſte ſbiectꝰ ē ꝑmo abbatie tl'i. ſ. ec
cleſie ſancti petri. mō vult trāſigē. i. dare. xxx. ſo
lidos vl' aliđ i certo cēſu vt ſit exēptꝰ ab abbatie
ſbiectōe. q cenſꝰ ē. lꝫ eēt r̄cognitō debite ſbiectōis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

c.oīs aīa ꝺ cen. tñ ñ valet talis trāſactio ꝑ̄pt̄ ſub
iectōꝫ. Sed ſi ꝗ̄tis vellet qs aliquā eccl'iā crime
re ſubiectā. bn̄ poſſet ex eo ānuatim aliqꝺ accipe
nec eſſet ſimoia. c. ꝯſtitutis. ꝺe reli. ꝺo. vl' ſibi ꝯſti
tuere ſoluendū cenſū in recognitōeꝫ ꝺn̄ij. vt i. c.
oīs palle. vel ad iudiciū pcepte libtatis. vt. c. re
cepim⁹ ꝺe puile. Itē i mr̄imoio ꝯpoſito. vl' trāſ
actio nō valet. c. fi. ꝺe trāſac. Et nota ꝺuas regu
las. Pria affirmatiua. ꝙ i oīni cā crimiali vel i
oīni crimie, ꝑ quo ꝺeit imponēda pena ſāguinis.
licitū eſt trāſigere excepto crimie adulterij. Rō
hui⁹ regl'e. qꝛ vnicuiqꝫ licet redimere ſāguieꝫ ſu
um. Sed rō exceptōis eſt frequētia crimis adul
terij. xxxij. q. vij. qd i oīnibꝫ graui⁹. ⁊ ꝺe iudi. c.
at ſi clerici. §. ꝺe adulterijs. Scꝺa regl'a negati
ua. ꝙ i alijs crimibꝫ i quibꝫ nō ꝺeit pena ſāguis
nō eſt licitū trāſigere. excepto crimie falſi. i q̄ pt̄
trāſigi. Rō regule eſt. ne ꝺelicta maneāt impu
nita. Rō ꝺo exceptōis. qꝛ nō pt̄ mai⁹ crimē impo
ni ꝙ̄ falſitatis qꝺ adimit oēm honorē. Et hec ꝺi
cta, pceꝺūt ꝺe iure ciuili. iure nāqꝫ canoico nō li
cet trāſigere ſic. qꝛ ibi nō ꝺeit pena ſāguis iponē
ꝺa. Itē trāſigi nō pt̄ ſup alimētis niſi autore p̄
tore. ff. ꝺe trāſac. l. cū hi in ſum. Ꝙ nota ꝙ qdam
ſūt i quibꝫ nec ꝯpoſitio nec ꝺiſpenſatio nec trāſ
actio locū hꝫ. quō ei poſſet fieri ꝑ amicabilē ꝯpo
ſitōꝫ vl' ꝑ ꝺiſpēſatōꝫ vl' ꝑ trāſactōꝫ. vt vir ꝺimiſ
ſa vxore aliā ſupinduceret. vl' vt monach⁹ talis
exiſtēs ꝓpriū hēet. ꝺe ſta. mo. cū aꝺ monaſteriuꝫ.
vl' vt ſubiect⁹ i ſubiectōe ꝑdurās ꝺn̄o ñ obediret
vl' ſupiori i licitis ⁊ hōeſtis. i his ⁊ cū ſilibꝫ trāſ
actō locū ñ hꝫ. vt. c. fi. e. ti. Effect⁹ aūt trāſactōis ē
vt oīa inſtrumēta aꝺ cauſā ſpectātia ſup q̄ t̄nſa
ctū eſt. ⁊ qcqꝺ aliud ē qꝺ opē ptibꝫ ferre poterat
h̄ ſit vacuū ⁊ oī v̄tute caſſatū. ⁊ ſola trāſactō vali
ꝺū ppetuūqꝫ robur obtieat. vt. c. j. e. ti. ſm goff.
in ſum. ꝺe tranſact.
Trāſfuga ꝺr̄ qui tranſit aꝺ hoſtes.
Trāſlata legata ꝺicūt. q̄ teſtator legatario aꝺē
pto trāſfert i alium. ſcꝫ auferendo ab eo cui pri
mo legauerat.
Trāſlatio eſt ꝺe ſede ad ſedē facta ꝯmutatio. vt
cum ep̄s ꝺe vna ſede ad aliā trāſfert. Vn̄ ꝙ hic
appellat̄ trāſlatō alibi ꝺr̄ mutatō. vt. vij. q. j. mu
tatōes. Vel ſic eſt ab vna eccleſia aꝺ aliā regl'a
riē trāſitio. pt̄ eīn aliquis ꝺe mīori eccl'ia aꝺ ma
iorē trāſferri. nā q. pueꝺit̄ ꝺe mīore aꝺ mai⁹ pue
hit̄. vt. xciij. ꝺiſt. legim⁹ in fi. ⁊ hoc maxime ꝺ trā
ſlatiōe ep̄oꝝ. Vn̄ trāſlationū due ſunt cauſe. pri
ma vtilitas cū i ſua eccl'ia infructuoſ⁹ eſt. Scꝺa
neceſſitas. vt cū ꝑſecutiōeꝫ patit̄ ⁊ hoſtilitatē ⁊
ſūt tres cauſe trāſit⁹. pma leuitas. ſcꝺa cupiꝺi
tas. tercia hūilitas. ꝺe h̄ viꝺe goff. i ſu. e. ti.
Trāſmigrare eſt ꝺe loco aꝺ locū trāſire.
Trapozeta iꝺ eſt campſor vl' mercator. xxiij. ꝺi.

In nomine ꝺomini.
Treuga ē ſecuritas ꝑ̄ſtita ꝑſoīs ⁊ rebꝫ aꝺ tem
pus ꝺiſcorꝺia nōꝺū finita. vt ꝺe treu. ⁊ pa. c. j.
ſeꝺ par. Re. ſ. ꝺe P.
Tribunal. ſm goff. eſt locus maiorum iudicuꝫ
qui habent merum imperium ſm azo. in ſum.
C. ꝺe iur. om. iuꝺi. Vel eſt locus vbi iuꝺex pro
tribunali ſeꝺet. qui al's forus vocatur. ꝺe v̄. ſig.
forus. ⁊ eſt glo. in. c. j. ꝺe re iuꝺi. li. vj.
Tribunus plebis eſt plebeyus magiſtratus.
ſic ꝺictus. quia populus romanus olim erat ꝺi
uiſus in tres partes. ⁊ ex ſingulis ſinguli. tribu
ni, pcreabantur. vel quia tribuni ſuffragio con
ſtituebantur.
Tribunus quiritum. iꝺ eſt militū erat rege ex
acto ante ꝺictatores. qui prefuit equitibus poſt
ꝙ̄ partim ex plebe. ⁊ partim ex patribus al's par
tibus militum creati ſunt tribuni conſulari po
teſtate.
Tributum eſt cenſus qui preſtatur ratione ſo
lij proprij a poſſiꝺentibus. ꝺicit̄ autem tributuꝫ
iꝺeo quia militibus tribuebatur qui expeꝺitio
ni publice vacabant. Vn̄ ⁊ ſtipenꝺium appellat̄
vt. ff. ꝺe ver. ſig. l. ager. ⁊. ff. ꝺ pub. ⁊ vecti. l. j. §.
hic titulus. ſuper verbo impenꝺāt. in glo. Et in
tributis nō habet locum preſcriptō. xvj. q. iij. §.
poteſt. ij. v̄. aꝺhuc. C. ꝺe preſcrip. xxx. an. l. com
perit nec cōpenſatio. C. ꝺe cōpenſa. l. in ea. ⁊. l.
pceꝺēti. ⁊. ff. ꝺe iure fiſ. l. aufert̄. §. qui cōpenſa
tionem. vbi ꝺicit̄ ꝙ in alijs ꝺuobꝫ menſibus pro
bato ꝺebito fit recompenſatio cum fiſco. p̄terꝙ̄ i
tributis ⁊ in ſtipenꝺijs.
Tributarij ꝺicuntur a tributo quoꝺ a tributio
ne ꝺeriuatur.
Tributaria actio. Require ſupra ꝺe actionibꝫ
tributarijs.
Triens eſt tercia pars aſſis quatuor continens
vncias.
Triennium eſt tempus trium annorum. vt. c. j.
ꝺe preſcrip. ⁊ inꝺicitur triennalis preſcriptio. q̄
communiter currit in vſucapione.
Tricennium eſt tempus. xxx. annorum. inꝺe tri
cennalis preſcriptio. vt. c. vigilanti. eoꝺem ti.

Triplicatio eſt que ꝺuplicationem infirmat et
aꝺiuuat actorem. ⁊ ſic ꝺeinceps quaꝺruplicatio
Require ſupra ꝺuplicatio.
Tripondi⁹ eſt as triplicatus. ſ. xxxvj. vncie.
Trium viri capitales ꝺicuntur. qui carceris
habebant cuſtoꝺiam. quorum interuentu anim
aꝺuertenꝺum erat in quoſqꝫ homiꝺes facine
roſos. quos etiam ꝺicimus ſtratores a ſtringen
ꝺo. quia in carcere cuſtoꝺienꝺos ⁊ reos ꝺamna
Trium viri monetales. ꝺi- -tos puniebāt.
cūtur viꝺelicet. eris ⁊ argenti ⁊ auri conflato

res. quia fruſtra liberos exheredat ⁊ ſine offi-
cio naturalis pietatis in extraneas pſonas re
ductum eſt ſm yſi. lib. v.

Tuguriū dicit̄ eſſe tectū qd̄ rebus vrbanis
vel ruſticis cuſtodiēdis ē deputatū. vel dicitur
omne edificiū quod magis cōpetit ruſticis q̄
vrbanis edibus. Et dicit̄ quaſi tegulariū .eo
q̄ tegat. ff. de ver. ſig. l. domus.

Turtibuli al's tibuli ſiue tiguli dicunt̄ forami
na per q̄ exit fumus caminorū. ⁊ idē dicuntur
feneſtre quibꝫ calor balnei euaporat.

Turpia verba. i. diffamatoria. Si ſunt ſpecia
lia viciant legatū vel iſtitutionē ſed nō exhere-
ditationē. ſed generalia turpia ſunt apta puni
tioni. ideo diſpoſitionē punientē nō viciant. ſi
autē ſunt apta honori ideo diſpoſitionē hono-
rantē viciāt. niſi vbi voluntatē diſponēdi ſigni
ficant verbigratia. teſtator dicit ſic. Ticio fu-
ri homicide vel adultero lego. x. legatū nō va-
let. vt. l. turpia. ff. de le. j. quia his verbis teſta-
tor diffamat legatariū. ⁊ ſic ſenſus ē. vt q̄ ma-
gis cū vult grauare diffamādo q̄ honorare. ſi
volet valere legatū lex ciuilis hāc voluntatē n̄
admittit in odiū diffamātis. vt in. l. turpia ṗ-
alle. Sed ibi teſtator dicit fili⁹ me⁹ īpijſſimus
male de me merit⁹ heres eſto. valet iſtitutio. l.
his vbis. §. j. ff. de here. inſti. q2 ſiue ſit verū ſi-
ue falſum q̄ ſit īpijſſim⁹. cōſtat tn̄ de pſona. et
ratio ē diuerſitatis i hoc caſu ⁊ i ṗcedēti. q2 pri
mus caſus ē verbis ſpecialibꝫ. ſecūd⁹ autem i
generalibꝫ. Alij dicūt q̄ i caſu ṗcedēti valet le-
gatū ſicut i iſto. q2 cōſtat de pſona ⁊ de legato
⁊ facto. niſi aliud cōſtet teſtatorē voluiſſe. vl' ni
ſi lex ciuilis ſic diſponat vt ſupra dictū ē. Item
ibi filiū meū latronē ⁊ gladiatorē exheredo.
valet exheredatio. l. ⁊ ſi pepit. in prin. ff. d̄ libe.
⁊ poſtu. Ratio q̄re valet exheredatio ⁊ nō lega
tū vel iſtitutio ſic facta. q2 verba diffamatoria
apta ſunt exheredatiōi. cū ſit ad penā vel ad ṗ-
uationē honorū. Sꝫ ſec⁹ i legato vel iſtitutiōe.

Tūc ſignificat extremitatē tēporis. l. ſi is lega
tū. §. ſed ſi ita ſcriptū. ff. de condi. ⁊ de. hoc fac̄
ad queſtionē notandā. Si quis ita teſtat̄. ſi i-
perator nō venerit in italiā infra quinquēniū.
heres me⁹ tūc. x. det ticio. imperator morit̄ pri
mo āno. an ticius poteſt petere. x. ſolutio. certe
nō. niſi poſt quīquenniū ad hoc ſemꝑ allegat̄
tex. prealle. ⁊ hoc quādo tēpus apponit̄ i cōdi-
tione poteſtatiua. ſi vero i cōditione caſuali ap
ponit̄. ſi deficiat nō expectatur. l. hoc iure. ff. d̄
ver. obli. Fallit niſi addat̄ dictio tūc. ⁊ huic ex
ceptū ē de elec. cōmiſſa. li. vj. vbi de hoc.

Tutela ſm azo. in ſum. ē vis ⁊ poteſtas in ca-
pite libero ad tuendū eū qui propter etatē ſuā
ſpōte ſe tueri nequit a iure ciuili data ac ṗmiſ-
ſa. vt inſti. de tute. §. eſt autē. vis autē dico de
facto ⁊ ṗoteſtas de iure. vt talis ſit tutor q pro-
pria imbecillitate nō impediatur nec a iuriſdi
ctione repellat̄. quales ſunt pupill⁹. furioſus.
⁊ qui ṗpetuo morbo laborāt. illi propter imbe-
cillitatem corporis vel animi tutores eſſe non
poſſunt. Sed femine q̄ q̄uis ſciāt res admini-
ſtrare pupillares ⁊ ad id experiendū vires ha-
beant: tamen a iure inſtitutionum non admit-
tuntur.

Tutela teſtamētaria ē quando pater dat filio
tutorem in teſtamento.

Tutela datiua ē. quando vnus dat⁹ ē tutor fi-
lio in teſtamēto ⁊ vnus extātibus ꝯſanguineis
ydoneis ad tutelā iudex ex officio ſuo dat tuto
rem.

Tutela legitiīa ē. q̄ defert̄ a lege ſm quā null⁹
datus eſt.

Tutor filio in teſtamēto qui primo loco debe-
ret ei ſuccedere ab inteſtato. tenet̄ ſuſcipere tu
telam huius.

Tutele actio directa ⁊ cōtraria. Re. ſ. actio.

Tutor ē qui pupillū vel pupillā morte patris
vel emācipatione ſui iuris factū vl' factā tuet̄.
differt aūt a curatore. q2 tutor dat̄ īpubēi. cura
tor vero puberi vel adulto. ſ. furioſo. prodigo.
ſurdo. muto. ⁊ ſimilibꝫ q reb⁹ ſuis preeſſe non
poſſunt. Itē tutor quādoqꝫ dat̄ a iudice quan-
doqꝫ a teſtatore. Dat̄ enī a teſtatore ⁊ cōfirma-
tur decreto iudicis vel ṗſidis. etiā dat̄ inuito.
ſed curator nō niſi volēti preterq̄ ad litē. Item
tutor nō dat̄ certe rei vel cauſe. ſecus i curato
re. imo tutor ṗcipaliter dat̄ pſone ⁊ ſecunda-
rio rebꝫ. Sꝫ curator primo ⁊ ṗcipalit̄ datur
rebus ⁊ ſecūdario pſone. Et nota q̄ quidā eſt
tutor legittim⁹. quidā fiduciari⁹. quidā teſta-
mētarius. quidā onerari⁹. tutor fiduciari⁹ ē.
qui pupilli emācipati cui⁹ pater qui eū manci
pauit tutor erat legittim⁹ eo patre mortuo tu-
telā accipit. cū mortis tēpore erat i patris pote
ſtate. verbigratia. ticius duos filios habuit ſcꝫ
ſeyum ⁊ meuiū. ſeyus fuit minor in annis. me-
uius fuit pupill⁹. ſeyum habuit in poteſtate et
meuiū emācipauit. ⁊ ipſe tutor ei⁹ erat ⁊ mor-
tuus ē eo patre mortuo. ſeyus frater meuij pu-
pilli. fiduciarius tutor ē. emācipatiōe enim pe
rit ius agnationis ne fratris ſui frater legitti-
mus tutor eſſe poſſit tanq̄ ṗrimus agnat⁹. ſꝫ
fiduciari⁹ bene. ⁊ ſic tutor fiduciari⁹ eſt frater
fratris ſui emācipati. vt patuit. ſꝫ ſi pater emā
cipet vnū de filijs ſuis impuberē. eius ē legitti
mus tutor. ⁊ mortuo patre fili⁹ alter maior. fi-
duciarius tutor appellatur.

Tutor legittimus ē q lege ṗcipiēte pupilli nā-
ciſcit̄ tutelā. q̄les ſūt ṗrimi agnati ⁊ cognati.
Regularit̄ enī traditū ē ſm leges. vt ad quem
ſpectat emolimētū hereditatis alicui⁹ pupilli.

ad eundē ptineat ⁊ onꝰ tutele eiꝰ. niſi forte ſit
mulier q̄ bene vocat̄ ad hereditatē morientis.
nō tamē ad tutelā ſupſtitis. qa tutrix eſſe non
poteſt.
Tutor onerarius eſt q dat̄ pupillo vt ipm de-
fendat a vexatiōibꝫ alioꝝ. vel dat̄ nouitatis
grā vt alios tutores iſtruat. c. venerabilē ꝺ ele-
cti. i glo. ſup verbo aduocatis. vel onerariꝰ di-
cit̄ datꝰ cā honoris nō adminiſtratiōis. ⁊ tales
nō habēt onꝰ vt reges pṅcipes comites baro-
nes. qbus dimittunt̄ filij cā honoris. iō illoꝝ
tutela vacationē nō pſtat. iſti. de excuſa. tuto.
vel cura. §. Item tria onera.
Tutor teſtamētarius dr̄. q ex teſtamēto dat̄ tu-
tor filio a patre pupilli. ſ. qui actu in teſtamen
to nominatur ⁊ aſſignatur.
Tutor ſuſpectꝰ ſm azo. i ſum. C. e. ti. dr̄ iſte. q
moribꝰ talis ē vt ſuſpectꝰ ſit. nō eni facultas ⁊
paupᵗas fraudulētia vel callida cōuerſatio in
rebꝰ pupillaribꝰ ſuſpectū tutorē cōmendāt vel
cōmittāt. Itē i auctoritate pſtāda p tutorem ex
pediēs ē. vt loquat̄ fa. l. j. §. pe. ff. de tute. ⁊ iſti.
q tuto. i teſta. dari poſ. i glo. j. Et fa. h̄ ad ſubti
lē queſtionē. ſm bar. pone pupillo ē delata he-
reditas extranei. q ſciēte ⁊ patiente ipo tutore
habitauit i domo cuiuſdā defuncti a q̄ delata
ē ſibi hereditas. Querit̄ an p h̄ pbet̄ aditō he-
reditatis. ⁊ vtrū patiētia ⁊ ſciētia tutoris au-
ctoritatē iduxiſſe videat̄. Et an i auctoritate ſit
neceſſe ꝙ tutor loquat̄. Et apparet primo ꝙ ſic.
nā talis actꝰ habitādi i domo defūcti i eo q po
teſt p ſe adire hereditatē. iduceret pſumptiōez
aditiōis. p h̄ fa. l. gerit. ff. de aqui. re. do. Sed
pupillo q nō poteſt adire ſine auctoritate tuto-
ris. talis actꝰ abſqꝫ tutoris auctoritate aditio-
nē nō iducit. vt. l. patuit. ff. de iure. deli. Solu-
tio. dynꝰ dicit ꝙ ſciētia aut paciētia tutoris au
ctoritatē nō iducit. Et ſic ex illo actu nō pbat̄
aditio: niſi forte tutor qñqꝫ mādaſſꝫ pupillo vt
aliqd faceret i illa domo. nā talis expſſio man-
dati auctoritatē iducit. vl' etiā niſi pupillꝰ diu
ſtetiſſet i domo. ſ. p ſpaciū decē annoꝝ. qa p h̄
pbat̄ aditio quaſi omnia fuiſſent ſollennit̄ a-
cta auctoritate tutoris.

Vacātia bona di-

cunt̄ ea bona que dominū nō ha
bēt. vel q̄ fiſco vel dn̄o alicꝰ appli
cant̄. Quod cōtingit multis mo-
dis. Quādoqꝫ ſi quis inteſtatꝰ decedit vel qui
teſtari non poteſt. vel faciat propter quod he-
res ſuus ei ſuccedere nō poteſt. vel etiā vbi al's
de cōſuetudine: bona alicuius domino applicā-
tur. nam tunc dicuntur vacare bona.

Vacans poſſeſſio. Re. ſupra poſſeſſio.
Vagabūdus eſt qui non habet domiciliū. ſed
hodie h̄ eſt cras alibi. l. iiij. §. ptor. ff. de dāp.
infec. Sed quaſi vagabūdus ē. qui habet domi
cilium: ſed raro morat̄ in ea. ⁊ vagatur hic in-
de. Et quomō cōueniant̄ iſti. habet̄ i. c. ſi. ꝺ fo.
cōpe. i glo. j. ⁊ ibi notatur.
Valitudo dicitur infirmitas in vno ſignifi-
cato.
Valitudinarij dicunt̄ infirmi qui frequenter
egrotāt. vel q laborāt p lucida iterualla. vt qui
mō ſani ſunt. poſt horā infirmi.
Varicoſus dr̄ curuus a varice neruo ꝯtracto.
q neruꝰ i ſenectute reddit hominē varicoſum ⁊
curuum.
Vaſallagiū ſm ſpe. in ti. de feu. idē ē qꝺ homa
giū. qꝺ eni i frācia dicit̄ homagiū. i italia voca
tur vaſallagiū.
Vaſallꝰ ē feudatariꝰ. Et ſm vulgare puincia-
liū nobiles feudatarij vaſalli dicunt̄. Plebeyꝰ
vero hō mediꝰ nuncupat̄ ſm ſpe. ⁊ vaſalliꝰ non
pōt vēdere feudū ſine volūtate dn̄i. Et dū vēdit
dꝫ rogare dominū ſuū ꝙ ab eo recipiat ⁊ alte-
rū emptorē iueſtiat. Quod ſi dn̄s denegat ⁊ eū
exorare nō pōt. det ēptori alia bona equiualen
tia. tali feudo iniuſte vēdito. de h̄ i. c. q i eccleſi
arū de cōſti. ⁊ i vſibꝫ feu. p to. Et h̄ verū niſi il-
le cui vaſallꝰ feudū alienat: velit ſupportare oē
grauamē. vt i. l. murilegulo. C. de murileg. lib.
xj. fa. l. ij. i pri. ff. ſolu. ma. ⁊ ſic vaſallus poſſet
alij i feudū dare ſuū feudū etiā iuito dn̄o. qꝺ vi
det̄ nō eſſe verū. ⁊ cōtra caſuꝫ i. c. j. de duo. fra.
Sꝫ q̄rit̄ a q̄ cognoſci debeat cā feudi. Pro q̄
nota. ꝙ ſm Ja. de belph. cui p oibꝫ ſtat̄ i h̄. di-
ſtiguit̄. aut loqtur ꝺ vaſallis mioribꝫ aut ma-
ioribꝫ. Si maioribꝫ vt ſūt duces comites mar
chiones capitanei. q imediate ab impatore in-
ueſtiunt̄. tūc ꝺ cōtrouerſia impator ꝯgnoſcit.
c. j. de le. pradi. in vſi. feu. Idē corā rege de ime
diate a rege infeudatis. Si de minoribꝫ q ab
inferiore habēt feuda. vt militibus. aut nobili-
bus. hoc tripliciter: aut fertur queſtio int̄ du-
os vaſallos. aut inter duos quorum alter ⁊ al-
ter non eſt vaſallus. aut inter dominum ⁊ va-
ſallum. Si primum aut conſtat ambos eſſe va
ſallos litigant tamen de parte feudi vel finibꝫ.
ſic eſt concluſio ꝙ coram domino cuius ſunt va
ſalli debet cognoſci. ca. j. apud quem vel quos
cau. feu. deter. Aut conſtat de vno tn̄ non ta-
men de altero. qui nihil habet niſi id de quo
queſtio vertitur: tunc p pares curie debet cau-
ſa terminari dicto capitulo primo. apud quez
vel quos ⁊c. Aut non conſtat de aliquo ho-
rum procerto. Quia ambo nihil habent in
feudum niſi illud de quo queſtio ē. h̄ dupliciter